

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

18 mars 2024

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi-programme (I)
du 27 décembre 2006 et
l'arrêté royal du 28 avril 2017
établissant le livre Ier
Principes généraux du code
du bien-être au travail,
en vue d'améliorer la prise en charge
des victimes de l'amiante et
le financement
du Fonds d'indemnisation
des victimes de l'amiante**

Amendements

Voir:

Doc 55 **3504/ (2022/2023)**:

- 001: Proposition de loi de MM. Mariage, Calvo et consorts.
- 002: Avis du Conseil d'État.
- 003: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 maart 2024

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de programmawet (I)
van 27 december 2006 en van
het koninklijk besluit van 28 april 2017
tot vaststelling van boek I
Algemene beginselen van de codex
over het welzijn op het werk,
met het oog op de verbetering
van de ondersteuning
voor asbestslachtoffers en de financiering
van het Schadeloosstellingfonds
voor asbestslachtoffers**

Amendementen

Zie:

Doc 55 **3504/ (2022/2023)**:

- 001: Wetsvoorstel van de heren Mariage, Calvo c.s.
- 002: Advies van de Raad van State.
- 003: Amendementen.

11680

N° 12 de Mmes **Lanjri et Muylle**

Art. 6

Compléter l'article 125 par un paragraphe 2/2 rédigé comme suit:

“§ 2/2. Par dérogation au paragraphe 1er, l'action en responsabilité civile reste ouverte au profit de la victime environnementale ou de ses ayants droit contre le tiers responsable lorsque ce dernier a commis une faute et savait ou devait savoir que son acte ou son omission pouvait causer la maladie.”

JUSTIFICATION

Tout d'abord, le champ d'application *ratione personae* de l'article est limité aux victimes environnementales. Ce terme doit être interprété au sens large et concerne toutes les personnes habitant dans un large périmètre autour de l'endroit où le responsable exerçait ses activités. En limitant le champ d'application à ces victimes environnementales, nous entendons respecter le compromis historique conclu entre les partenaires sociaux qui a été à la base de la création du Fonds amiante. On conserve ainsi le principe de l'immunité civile des employeurs vis-à-vis des travailleurs qui ont été victimes d'une maladie liée à l'exposition à l'amiante.

Sur la base des avis, il a ensuite été choisi de ne plus utiliser le terme de “faute inexcusable”, étant donné que ce terme confère une très grande liberté d'appréciation et offre peu de sécurité juridique en vue d'une interprétation ultérieure. La nouvelle formulation nécessite toujours une évaluation concrète, mais offre davantage de sécurité juridique quant au champ d'application de l'article.

Il a été décidé d'ajouter un élément subjectif au critère de la faute. Donc, si le tiers responsable s'est montré négligent et qu'il savait ou devait savoir que son acte ou son omission pouvait causer une maladie chez la victime, il est satisfait à la condition d'une faute. Autrement dit, cela signifie que le tiers responsable a sciemment et volontairement agi ou omis d'agir. Comme dans la proposition initiale, cela implique que le tiers responsable devait ou aurait dû avoir conscience du danger.

Nr. 12 van de dames **Lanjri en Muylle**

Art. 6

Artikel 125 aanvullen met een paragraaf 2/2, luidende:

“§ 2/2. In afwijking van paragraaf 1 blijft een rechtsvordering tot burgerlijke aansprakelijkheid ten voordele van het omgevingslachtoffer of zijn erfgenamen tegen de aansprakelijke derde openstaan wanneer deze laatste een fout heeft begaan en daarbij wist of behoorde te weten dat zijn handelen of nalaten de ziekte kon veroorzaken.”

VERANTWOORDING

Het toepassingsgebied *ratione personae* van het artikel wordt vooreerst beperkt tot de omgevingslachtoffers. Deze term moet ruim geïnterpreteerd worden en betreft alle personen die in de ruime omgeving wonen van waar de derde aansprakelijke zijn activiteiten uitvoerde. Door het toepassingsgebied te beperken tot deze omgevingslachtoffers, willen we het historische compromis tussen de sociale partners dat aan de basis lag van de oprichting van het Asbestfonds respecteren. Op deze manier blijft het principe van de burgerlijke immuniteit van de werkgevers behouden ten aanzien van de werknemers die het slachtoffer werden van een aan de blootstelling van asbest gerelateerde ziekte.

Op basis van de adviezen wordt er verder voor gekozen niet langer de term “onverschoonbare fout” te hanteren aangezien deze een zeer ruime beoordelingsvrijheid laat, alsook weinig rechtszekerheid biedt naar toekomstige invulling. De nieuwe bewoordingen vereisen nog steeds een *in concreto* beoordeling, maar bieden meer zekerheid over het toepassingsgebied van het artikel.

Er wordt voor geopteerd om een subjectief element toe te voegen aan de vereiste van de fout. Wanneer de aansprakelijke derde aldus onzorgvuldig was en daarbij wist of moest weten dat zijn handelen of nalaten ziekte bij het slachtoffer kon veroorzaken, is voldaan aan de voorwaarde van een fout. Dat wil met andere woorden zeggen dat de aansprakelijke derde wetens en willens handelde of nalatig was. Net zoals in het oorspronkelijke voorstel impliceert dit dat de aansprakelijke derde het besef had of had moeten hebben van het gevaar.

Bien que la notion de faute déroge au Livre 6 du Code civil en ce qui concerne l'élément subjectif, le tiers responsable peut néanmoins faire valoir les causes d'exclusion de la responsabilité pour faute (prévues dans les articles 6.7 et 6.8 du Code civil). Cela implique que s'il était question, par exemple, de force majeure ou d'erreur invincible, la personne concernée n'a commis aucune faute.

Il n'est pas nécessaire de préciser une nouvelle fois que cette disposition n'est d'application qu'en l'absence d'intention dès lors que le paragraphe 2 du même article règle clairement la situation dans laquelle il était effectivement question d'intention.

Enfin, il n'est pas prévu que le Fonds amiante est subrogé dans les droits de la victime ou de ses ayants droit lorsque ces derniers obtiennent une réparation. Faute de réglementation spécifique, l'article 6.35 du Code civil sera en effet pris en compte lors de l'évaluation de l'indemnité. Les prestations et avantages que la victime a déjà reçues et qui visent à réparer le dommage causé par le responsable sont déduits de l'indemnisation. C'est pourquoi le Fonds amiante ne peut pas être subrogé pour cette partie dans des droits de la victime, mais peut intenter directement une action contre le tiers responsable.

Hoewel het foutbegrip afwijkt van boek 6 Burgerlijk Wetboek voor wat het subjectieve element betreft, kan de aansprakelijke derde wel beroep doen op de gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid voor fout (zoals voorzien in de artikelen 6.7 en 6.8 BW). Dit impliceert dat indien er bijvoorbeeld sprake was van overmacht of onoverwinnelijke dwaling, de betrokken persoon geen fout heeft begaan.

Er dient niet herhaald te worden dat deze bepaling enkel van toepassing is indien het opzet ontbreekt, aangezien paragraaf 2 van hetzelfde artikel duidelijk de situatie regelt waarbij er wel van opzet sprake was.

Tot slot wordt niet voorzien dat wanneer een schadevergoeding wordt verkregen door het slachtoffer of zijn rechthebbenden, het Asbestfonds wordt gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer of zijn rechthebbenden. Bij het begroten van de schadevergoeding zal immers, bij gebreke aan specifieke regeling, rekening gehouden worden met artikel 6.35 BW. De uitkeringen en voordelen die het slachtoffer al heeft ontvangen en die strekken tot schadeloosstelling van de door de aansprakelijke veroorzaakte schade, worden in mindering gebracht op de schadevergoeding. Het Asbestfonds kan dus niet voor dat deel in de rechten van het slachtoffer gesubrogeerd worden, maar kan rechtstreeks een vordering instellen tegen de derde aansprakelijke hiervoor.

Nahima Lanjri (cd&v)
Nathalie Muylle (cd&v)

N° 13 de MM. **Mariage** et **Calvo**Art. 1er/1 (nouveau)**Insérer un article 1er/1 rédigé comme suit:**

“Art. 1er/1. Dans l’article 113, alinéa 3, de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006, modifié en dernier lieu par la loi du 5 mai 2019, les mots “et/ou d’information” sont insérés entre les mots “d’accompagnement des victimes” et “et d’études académiques”.

JUSTIFICATION

Sur ancrage dans les missions de l’AFA pour information.

Nous nous en référons, pour cette modification, à l’avis de Fedris, formulé comme suit:

“Le comité de gestion des maladies professionnelles peut marquer son accord pour la création et la gestion par le fonds amiante, d’un numéro vert à destination des victimes, de leurs ayants droit ou de toute personne cherchant l’information utile sur l’amiante. Il faut cependant pour cela qu’une base légale permette à Fedris de disposer de moyens sur une base structurelle dans le cadre de ses missions d’information et d’accompagnement des victimes.

Actuellement, l’article 113 prévoit uniquement, sur proposition du comité de gestion des maladies professionnelles, le financement de projets de prévention, d’accompagnement des victimes de l’amiante et d’études académiques, ce qui ne répond pas au caractère structurel des missions d’information et d’accompagnement des victimes, tel qu’envisagé par la proposition de loi. Le comité de gestion estime dès lors qu’une modification de l’article 113 de la loi-programme est nécessaire afin de respecter les principes budgétaires de l’État.”

Louis Mariage (Ecolo-Groen)
Kristof Calvo (Ecolo-Groen)

Nr. 13 van de heren **Mariage** en **Calvo**

Art. 1/1 (nieuw)

Een artikel 1/1 invoegen, luidende:

“Art. 1/1. In artikel 113, derde lid, van de programwet (I) van 27 december 2006, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 5 mei 2019, worden de woorden “en/of informatieprojecten” ingevoegd tussen de woorden “ter begeleiding van de slachtoffers” en de woorden “alsook projecten van academisch onderzoek”.

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt informatieprojecten mee op te nemen in de opdrachten van het AFA.

Inzake de beoogde wijziging wordt verwezen naar het advies van Fedris.

Daarin wordt gesteld dat het Beheerscomité voor de beroepsziekten kan instemmen met de invoering van een door het Asbestfonds beheerd gratis telefoonnummer voor slachtoffers, hun rechthebbenden en iedereen die nuttige informatie over asbest zoekt. Hiervoor is echter een rechtsgrondslag nodig die ervoor zorgt dat Fedris structureel de middelen krijgt die het nodig heeft in het raam van zijn informatie- en begeleidingsopdrachten jegens slachtoffers.

Thans voorziet artikel 113, op voorstel van het Beheerscomité voor de beroepsziekten, enkel in de financiering van preventieprojecten, projecten ter begeleiding van asbestslachtoffers en projecten van academisch onderzoek, wat niet tegemoetkomt aan het structureel karakter van de informatie- en begeleidingsopdrachten jegens slachtoffers, zoals beoogd door het wetsvoorstel. Het Beheerscomité is derhalve van oordeel dat een wijziging van artikel 113 van de programwet nodig is, teneinde de begrotingsbeginselen van de Staat te eerbiedigen, aldus Fedris.

N° 14 de MM. **Mariage et Calvo**
(en remplacement de l'amendement n° 2)

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 2. Dans l'article 116 de la même loi-programme, modifié en dernier lieu par la loi du 25 mai 2017, est inséré un 6° rédigé comme suit:

“6° les amendes civiles forfaitaires: l'employeur et/ou le tiers responsable visés au 1° qui, en vertu d'une décision judiciaire définitive, sont reconnus responsables des dégâts occasionnés à la santé d'une ou de plusieurs personnes à la suite de l'exposition au risque de l'amiante, et ce depuis l'interdiction générale de l'amiante en Belgique, sont redevables, à partir de l'entrée en vigueur du présent article ou, le cas échéant, à partir de la date à laquelle la décision judiciaire est coulée en force de chose jugée, d'une amende civile forfaitaire au bénéfice du Fonds amiante dont le montant est déterminé par le Roi.””

JUSTIFICATION

Par interdiction générale de l'amiante en Belgique, nous nous référons à l'entrée en vigueur de l'arrêté royal du 23 octobre 2001 limitant la mise sur le marché et l'emploi de certaines substances et préparations dangereuses (amiante), publié au *Moniteur belge* du 30 novembre 2001, qui prévoit une interdiction générale de l'amiante à partir du 1er janvier 2002.

Il nous paraît juste de prévoir ce mécanisme pour tout tiers responsable, indépendamment du fait que celui-ci soit un employeur cotisant déjà au Fonds amiante ou pas, à partir du moment où sa responsabilité est reconnue.

Sur le maintien de l'introduction d'une amende, nous en référons au principe du pollueur-payeur, tel que développé dans l'exposé des motifs de la présente proposition de loi.

Nr. 14 van de heren **Mariage en Calvo**
(ter vervanging van amendement nr. 2)

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. In artikel 116 van dezelfde programmawet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 25 mei 2017, wordt een bepaling onder 6° ingevoegd, luidende:

“6° forfaitaire burgerlijke geldboete: de door de Koning bepaalde geldboete ten bate van het Asbestfonds die ten laste valt van de in 1° bedoelde aansprakelijke werkgever en/of derde, krachtens een definitieve rechterlijke uitspraak aansprakelijk gesteld voor de schade aan de gezondheid van een of meer personen ten gevolge van blootstelling aan het asbestrisico, en wel sinds het algemene asbestverbod in België, en die verschuldigd is vanaf de inwerkingtreding van dit artikel of in voorkomend geval vanaf de datum waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.””

VERANTWOORDING

Met het algemene asbestverbod in België verwijzen de indieners van dit amendement naar de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 23 oktober 2001 tot beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (asbest), dat op 30 november 2001 in het *Belgisch Staatsblad* werd gepubliceerd en waarin in een algemeen asbestverbod vanaf 1 januari 2002 wordt voorzien.

De indieners van het amendement vinden het maar rechtvaardig dat voormeld mechanisme van toepassing zou zijn op elke aansprakelijke derde, ongeacht of deze op het ogenblik dat zijn aansprakelijkheid wordt erkend, als werkgever al dan niet al bijdraagt in het Asbestfonds.

De indieners blijven bij het voorstel tot het invoeren van een geldboete, waarvoor ze verwijzen naar het beginsel dat de vervuiler betaalt, zoals uiteengezet in de toelichting van dit wetsvoorstel.

Dans l'avis de Fedris, nous lisons: "S'il est normal de sanctionner un pollueur pour un comportement actuel dont il sait qu'il est répréhensible, il est beaucoup moins évident de sanctionner une personne, morale ou physique, pour un comportement qui n'était ni interdit, ni déconseillé et était même encouragé par l'État. Cette incrimination a posteriori ne saurait être justifiée par la gravité des maladies engendrées ou la légitimité de l'objectif qui est de mieux financer le Fonds amiante."

Or, l'introduction de l'amende concerne toute exposition faisant suite à l'interdiction de l'amiante. L'argument selon lequel "il est beaucoup moins évident de sanctionner une personne, morale ou physique, pour un comportement qui n'était ni interdit, ni déconseillé" est difficile à maintenir à la lecture de cet élément.

Aussi, cet élément n'est pas lié à une levée totale ou partielle de l'immunité, étant donné que les actions en justice sont déjà possibles contre les tiers responsables ayant provoqué intentionnellement l'exposition, pour toute victime ou ayant droit qui ferait le choix du recours en justice à la place, dans le système actuel, d'une indemnisation par le *Fonds amiante*.

Enfin, lorsqu'il est prétendu que les cotisations au Fonds paraissent représenter une sanction déjà suffisante, devrions-nous rappeler que l'une des sources de financement du *Fonds amiante* consiste en une cotisation de 0,01 % de la masse salariale pour tous les employeurs de Belgique, indépendamment du fait que ceux-ci aient augmenté ou non le risque d'exposition à l'amiante.

Louis Mariage (Ecolo-Groen)
Kristof Calvo (Ecolo-Groen)

Volgens het advies van Fedris is het weliswaar normaal dat een vervuiler wordt gesanctioneerd voor huidig gedrag waarvan hij weet dat het laakbaar is, maar ligt het al veel minder voor de hand een rechtspersoon of een natuurlijke persoon te sanctioneren voor gedrag dat verboden noch ontraden werd maar dat zelfs aangemoedigd werd door de Staat. Volgens datzelfde advies valt een dergelijke "tenlastelegging a posteriori" noch door de ernst van de veroorzaakte ziekten te verantwoorden, noch door de rechtmatige doelstelling om het Asbestfonds beter te financieren.

Het invoeren van de boete heeft echter betrekking op elke vorm van blootstelling die van na het asbestverbod dateert. Het argument van Fedris als zou het al veel minder voor de hand liggen een rechtspersoon of een natuurlijke persoon te sanctioneren voor gedrag dat verboden noch ontraden werd, valt in het licht daarvan moeilijk te handhaven.

Bovendien staat dat element los van een volledige of gedeeltelijke opheffing van de immunitet, aangezien nu al tegen de aansprakelijke derden die de blootstelling opzettelijk hebben veroorzaakt, in rechte kan worden getreden door elk slachtoffer of elke rechthebbende die voor een rechtsvordering zou kiezen in plaats van, zoals in het huidige systeem, voor schadeloosstelling door het Asbestfonds.

De bewering, ten slotte, dat de bijdragen aan het Fonds al een toereikende sanctie zouden zijn, weerleggen de indieners door eraan te herinneren dat alle werkgevers in België, ongeacht of ze het risico op blootstelling aan asbest al dan niet hebben vergroot, een bijdrage betalen aan het Asbestfonds, goed voor 0,01 % van de totale loonsom.

N° 15 de MM. **Mariage** et **Calvo**
(en remplacement de l'amendement n° 8)

Art. 7

Remplacer les mots “Les modalités de ce rapport seront déterminées conjointement par le SPF Sécurité sociale et par le SPF Santé publique” **par les mots** “*Les modalités concernant la réalisation et la diffusion de ce rapport seront confiées à Fedris*”.

JUSTIFICATION

Nous nous en référons, pour cette modification, à l'avis de Fedris, formulé comme suit:

“Le comité de gestion des maladies professionnelles réitère son accord de principe sur la production d'un tel rapport, en soulignant que le rapportage des activités d'une institution fait partie des missions de base de celle-ci, dont l'information sur la manière dont elle fonctionne et sur les résultats obtenus.”

Louis Mariage (Ecolo-Groen)
Kristof Calvo (Ecolo-Groen)

Nr. 15 van de heren **Mariage** en **Calvo**
(ter vervanging van amendement nr. 8)

Art. 7

De woorden “De modaliteiten van dit verslag worden gezamenlijk bepaald door de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Volksgezondheid” **vervangen door de woorden** “*De modaliteiten voor de opstelling en de verspreiding van dit verslag worden toevertrouwd aan Fedris*”.

VERANTWOORDING

Inzake de beoogde wijziging wordt verwezen naar het advies van Fedris.

Daarin herhaalt het Beheerscomité voor de beroepsziekten dat het in principe instemt met de opstelling van een dergelijk verslag, benadrukkend dat de verslaglegging over de activiteiten van een instelling deel uitmaakt van haar basistaken, waaronder het verstrekken van informatie over de manier waarop de instelling werkt en over de bereikte resultaten.

N° 16 de MM. **Mariage** et **Calvo**
(en remplacement de l'amendement n° 11)

Art. 11

**Remplacer les mots “à l'article 10” par les mots
“aux articles 2 et 10”.**

JUSTIFICATION

Adaptation technique à la suite de la la modification de
l'article 7 ne faisant plus mention d'une délégation au Roi.

Louis Mariage (Ecolo-Groen)
Kristof Calvo (Ecolo-Groen)

Nr. 16 van de heren **Mariage** en **Calvo**
(ter vervanging van amendement nr. 11)

Art. 11

**De woorden “in artikel 10” vervangen door de
woorden “in de artikelen 2 en 10”.**

VERANTWOORDING

Technische aanpassing als gevolg van de wijziging van
artikel 7 waarin een delegatie aan de Koning niet langer
wordt vermeld.